

Mr. Jasmin JAJČEVIĆ

Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla

E-mail: cimoshis@gmail.com

Stručni rad/Professional article

UDK/UDC: 94:32(497.6)"1995/2020" (047)

DOI: <https://doi.org/10.52259/historijskipogledi.2021.4.5.333>

Izveštaj sa NAUČNE MANIFESTACIJE “HISTORIJSKI POGLEDI 3”, Tuzla, 19. novembar 2020. godine

Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, 19. novembra 2020. godine u Hotelu „Tuzla“ u Tuzli, održao je treću po redu Naučnu manifestaciju „Historijski pogledi 3“ u okviru kojeg je održana Naučna konferencija *Bosna i Hercegovina i Dejtonski mirovni sporazum – 25. godina poslije. Društveno-politički kontekst* i predstavljanje časopisa „Historijski pogledi br. 3“.¹ Iako je bilo planirano održavanje okruglog stola na navedenu temu konferencije, članovi Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, bili su mišljenja da je bolje nastaviti sa kontinuitetom održavanja projekta Naučne manifestacije „Historijski pogledi“ u okviru koje se održavaju razni događaji. Za konferenciju je urađeno pozivno pismo i uputilo na ciljane adrese, tj pozvani su eminentni stručnjaci iz različitih branši da daju svoje viđenje Dejtonskog sporazuma, i da odgovore, kakve je promjene načinio Dejton 25. godina poslije. Ovaj sporazum

Prilog 1. Plakat Naučne manifestacije
“Historijski pogledi 3”,
Tuzla, 19. novembar 2020.

¹ Vidi: <https://www.cimoshis.org/2020/11/20/uspjesno-realizovana-naucna-manifestacija-historijski-pogledi-3/>. (Pristup: 10.5.2021).

nastao je u Dejtonu tokom novembra, a potpisan u Parizu 14. decembra 1995. godine. Zaustavio je rat, ali je nametnuo provođenje brojnih obaveza koje ni danas nisu do kraja realizirane.

Naučna konferencija je održana u četvrtak, 19. novembar 2020. godine, sa početkom u 14 sati u Hotelu „Tuzla“, a na istoj učešća je uzelo nekoliko naučnika iz Bosne i Hercegovine (Tuzla, Sarajevo i Mostar), a to su:

1. Prof. dr. Adnan VELAGIĆ, *Fakultet humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“ Mostar, Bosna i Hercegovina u političkoj orbiti Karadorđeva 1991.*
2. Doc. dr. Emir TAHIROVIĆ, doc. dr. Ermin KUKA, *Univerzitet u Sarajevu, Fakultet za upravu – pridružena članica, Problemi i kontroverze javnog odlučivanja u Bosni i Hercegovini.*

<p>Organizator: CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE MODERNE I SAVREMENE HISTORIJE TUZLA</p> <p>Tel: 061-888-254; 061-869-754 Email: cimoshis@gmail.com Web: www.cimoshis.org</p> <p>NAUČNA MANIFESTACIJA HISTORIJSKI POGLEDI 3</p> <p>u okviru manifestacije:</p> <p>Naučna konferencija BOSNA I HERCEGOVINA I DEJTONSKI MIROVNI SPORAZUM – 25. godina poslije. Društveno-politički kontekst</p> <p>Predstavljanje časopisa HISTORIJSKI POGLEDI br. 3</p> <p>Manifestaciju finansijski podržali:</p> 	<p>PROGRAM NAUČNE MANIFESTACIJE “HISTORIJSKI POGLEDI 3”</p> <p>Četvrtak, 19. 11. 2020. godine 14:00 – 14:20 h (Sala za sastanke Hotela „Tuzla“)</p> <p>Svečano otvaranje Naučne manifestacije „Historijski pogledi 3“</p> <p>Pozdravna riječ i uvodno izlaganje Predsjednika Naučno- organizacionog odbora Naučne konferencije BOSNA I HERCEGOVINA I DEJTONSKI MIROVNI SPORAZUM – 25. godina poslije. Društveno-politički kontekst</p> <p>Pozdravi gostiju i učesnika Naučne konferencije</p> <p>Predstavljanje časopisa Historijski pogledi br. 3</p> <p>***</p> <p>14:25–17:00 h (Izlaganja)</p> <p>Prof. dr. Adnan VELAGIĆ Fakultet humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“ Mostar BOSNA I HERCEGOVINA U POLITIČKOJ ORBITI KARADORĐEVA 1991.</p>	<p>Doc. dr. Emir TAHIROVIĆ, doc. dr. Ermin KUKA Univerzitet u Sarajevu, Fakultet za upravu – pridružena članica PROBLEMI I KONTROVERZE JAVNOG ODLUČIVANJA U BOSNI HERCEGOVINI</p> <p>Dr. sc. Meldijana ARNAUT HASELJIĆ Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu DEYTONSKI MIROVNI SPORAZUM – OKONČANJE VELIKODRŽAVNIH PRETENZIJA</p> <p>Dr. sc. Izet HADŽIĆ Univerzitet u Tuzli POLITIČKE I VOJNE PRILIKE U TUZLANSKO-PODRIJSKOM KANTONU U GODINI DEYTONSKOG MIRA</p> <p>Prof. dr. Vedad GURDA, prof. dr. Dževad MAHMUTOVIĆ, Maja IVELJIĆ, MA Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli POSTDEYTONSKO TRAGANJE ZA PRAVDOM – SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE U BOSNI I HERCEGOVINI PRED MEĐUNARODNIM, DOMAĆIM I INOSTRANIM SUDOVIAMA</p>
--	---	--

Prilog 2. Program Naučne manifestacije “Historijski pogledi 3”,
Tuzla, 19. novembar 2020.

3. Dr. sc. Meldijana ARNAUT HASELJIĆ, *Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Deytonski mirovni sporazum – okončanje velikodržavnih pretenzija.*

4. Dr. sc. Izet HADŽIĆ, *Univerzitet u Tuzli*, **Političke i vojne prilike u Tuzlansko-podrinjskom kantonu u godini Deytonskog mira.**
5. Prof. dr. Vedad GURDA, prof. dr. Dževad MAHMUTOVIĆ, Maja IVELJIĆ, MA, *Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli*, **Postdejtonsko traganje za pravdom – suđenja za ratne zločine u Bosni i Hercegovini pred međunarodnim, domaćim i inostranim sudovima.**
6. Prof. dr. Zlatan DELIĆ, prof. dr. Zlatan BEGIĆ, *Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli*, **Bosna i Hercegovina, Deytonski mirovni sporazum i realpolitike u kontekstu principa ustavne vladavine: dvadesetpet godina poslije.**
7. Prof. dr. Izet ŠABOTIĆ, *Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli*, **Deytonske specijalne i paralelne veze, kao osnov urušavanja i podrivanja države Bosne i Hercegovine.**
8. Prof. dr. Sead SELIMOVIĆ, *Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli*, **Spriječiti povratak: opstrukcije u provođenju Aneksa VII Deytonskog mirovnog sporazuma (1995-2020).**
9. Prof. dr. Omer HAMZIĆ, *Izdavačka kuća „Monos“, Gračanica, Redakcija časopisa „Gračanički glasnik“*, **Neke postdeytanske pravno-političke i moralne kontraverze – ima li odgovora?**
10. Mr. sc. Omer ZULIĆ, *Arhiv Tuzlanskog kantona Tuzla*, **Deytonski mirovni sporazum 1995. godine u štampi**

U okviru Naučne konferencije održana je i prezentacija projekta doktorske disertacije mr. Jasmina Jajčevića, pod nazivom **Informbirovska kriza i Bosna i Hercegovina (1948-1956).**

Učesnici su istakli, da je odmah nakon njegovog potpisivanja bilo je jasno da će Dejtonski sporazum biti ne samo garant mira, nego i razilaženja oko ustrojstva i djelovanja vlasti koja je njime ustrojena. U medijima tog vremena koji su štampani u Sarajevu govorilo se o dobrobiti mira, ali na drugom kraju države se negodovalo.

U isto vrijeme mediji u Banja Luci prenose informacije o osporavanju. Traže referendum. Izlaze na referendum. Bez obzira na činjenice o agresiji, opsadi Sarajeva, genocidu, ubijanju civila. Oni u svemu tome negoduju što su izgubili nešto što su očekivali kad je u pitanju Sarajevo, Goražde i neka druga pitanja, istakao je Omer Zulić, direktor Arhiva TK.

Aspiracije bosanskohercegovačkih susjeda čiji su predstavnici potpisali Sporazum, nisu prestale ni danas, a imaju uporište u historijskim težnjama, kažu istraživači.

To su ustvari izrazi velikonacionalnih ambicija i velikodržavnih koji pokušavaju da rastoče državno tkivo Bosne i Hercegovine. Sporazum Tuđman-Milošević nije ništa novo. Jer historija pamti i sporazum Cvetković-Maček, nakon Drugog svjetskog rata sporazum Stojadinović-Pavelić koji su izvan evropskog kontinenta pokušavali da naprave liniju između velikosrpske i velikohrvatske države. A onda u kontekstu zbivanja na Balkanu dolazi sporazum Tuđman-Milošević koji ne predstavlja ništa novo nego samo kontinuitet nastojanja koja su osporavla bosanskohercegovačku državu i bosanskohercegovačko društvo, istakao je prof. dr. Adnan Velagić, profesor sa Fakulteta humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“, u Mostaru.

Prilog 3. Učesnici Naučne manifestacije "Historijski pogledi 3", Tuzla, 19. novembar 2020.

Dejtonski sporazum, s ove vremenske distance traži promjene. Država ih treba. Barem u zakonima koji regulišu sva prava i obaveze koje on nameće, uključujući i ono što propisuje njegov najvažniji, četvrti Aneks, Ustav Bosne i Hercegovine.

A to će biti i potreba euroatlanskih integracija. Onda će se morati razmišljati o nekoj reviziji Dejtonskog sporazuma. Naravno to se ne može bez međunarodne zajednice. Ne može se bez onih država koje su garant Dejtonskog sporazuma, stav je prof. dr. Izeta Šabotića, profesora sa Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli.²

² Više vidi: <https://www.youtube.com/watch?v=qYRNZUWeVHE>. (Pristup: 10.5.2021); <https://rtvtk.ba/u-susret-godisnjici-potpisivanja-razmisljati-o-reviziji-dejtonskog->

Učesnici naučne konferencije u Tuzli, univerzitetski profesori iz Tuzle, Sarajeva, Mostara, djelatnici Arhiva i Instituta za historiju analitički su tematizirali i druga pitanja – od provedbe Aneksa 7 i nedovršenog procesa povratka, preko problema oko javnog odlučivanja u Bosni Hercegovini, do postdejtonskog traganja za pravdom i kažnjavanja ratnih zločinaca.

Prilog 4. Plakat Izložbe “Bosna i Hercegovina i Dejtonski mirovni sporazum - 25. godina poslije. Društveno-politički kontekst”, Tuzla, 14. decembar 2020.

Manifestaciju su finansijski podržali: Fondacija za bibliotечku djelatnost Sarajevo; Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona i BH Telecom.

Naučna manifestacija “Historijski pogledi 3” održana je uz sve mjere zaštite od korona virusa “COVID-19”. Učesnici i posjetioci su se pridržavali svih naredbi i preporuka FŠCZ i drugih naredbi nadležnih organa, kao i upustava organizatora.

Naučna konferencija bila je dobro medijski propraćena od strane lokalnih televizija i portala i da je imala vrlo jakog odjeka među stanovništvom, a i naučnim djelatnicima Bosne i Hercegovine i šire.

Održavanje Naučne manifestacije „Historijski pogledi 3“ u okviru koje je održana Naučna konferencija, veliki uspjeh, s obzirom na stanje oko pandemije

korona virusom, kao i da se nastavio kontinuitet održavanja projekta koje je Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla stavio kao prioritet održavanja svake godine.

Također, u povodu 25. godina od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, 14. decembra 1995. godine u Parizu, Centar za istraživanje moderne

sporazuma/?fbclid=IwAR2whWMgfH1V24PeI6t0BIPW7n2yOc3pJn5zXsH3qevfzAVsozJzcbh27cM. (Pristup: 10.5.2021); https://rtv7.ba/arhive/260327?fbclid=IwAR06a_sRWIQDNNIPGYkpwah9l2PNiulbVtzNoU_8XOLFzUUBC8w-n1qjtU. (Pristup: 10.5.2021); <https://tztz.ba/ba/dogadaji/tuzla-domacin-naucne-manifestacije-historijski-pogledi-3/?fbclid=IwAR2ysMBvLAE1FaMyzu7geO4kBiO19OV3ldwhSD2QO7oEDbrwJGQDVyoJo5s>. (Pristup: 10.5.2021); <https://www.youtube.com/watch?v=Y9CUaex5SSo>. (Pristup: 10.5.2021); <https://www.youtube.com/watch?v=zbfgUoNqOO0>. (Pristup: 10.5.2021).

i savremene historije Tuzla upriličio je postavku izložbe *Bosna i Hercegovina i Dejtonski mirovni sporazum – 25. godina poslije. Društveno-politički kontekst*.³

Izložba je bila postavljena u ponedjeljak, 14. decembra 2020. godine u 14:00 sati u Hotelu “Tuzla” (Galerijski prostor). Cilj Izložbe bio je ukazati, društvenoj zajednici, građanima, društvu u cjelini da je Dejtonski mirovni sporazum, ratom iscrpljenim građanima Bosne i Hercegovine donio dugo priželjkivani i očekivani mir. Istovremeno, donio je i sasvim novo ustavno uređenje zemlje, o kojem je, u trenutku kad je potpisan, bar što se tiče običnih građana u Bosni i Hercegovini, malo ko razmišljao u zemlji u kojoj je smrtno stradalo više od stotinu hiljada ljudi, više od milion protjerano sa svojih ognjišta ili izbjeglo u druge zemlje, dok su kuće, fabrike, škole, fakulteti, infrastruktura, kulturni i historijski spomenici razoreni.

Organiziranjem Izložbi animira se šira društvena zajednica, stručna, naučna i kulturna javnost, te se razvija svijesti kod studenata i građana, odnosno šire društvene zajednice o značaju obilježavanja historijskih datuma koji su važni za očuvanje kulturno-historijske posebnosti Bosne i Hercegovine.

³ Vidi više: <https://www.cimoshis.org/2020/12/15/izlozba-bosna-i-hercegovina-i-dejtonski-mirovni-sporazum-25-godina-poslije-drustveno-politicki-kontekst/>. (Pristup: 10.5.2021).